Lietas arhīva Nr. KA03-0175-21
ECLI:LV:LAAT:2021:1215.11903019119.7.S

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Rēzeknē 2021.gada 15.decembrī

Latgales apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Jurijs Vasiļkovskis,
tiesnesis Igors Raciņš,
tiesnese Dagmāra Skudra,

rakstveida procesā apelācijas kārtībā izskatīja krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā un 180.panta pirmajā daļā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija spriedumu atzīts, ka:

[1.1] /pers. A/ izdarīja sveša transportlīdzekļa slepenu nolaupīšanu (zādzība) šādos apstākļos.

2019.gada 17.septembrī ap plkst. 22.00 /adrese/, /pers. A/, ar mērķi pavizināties ar automašīnu, bez paziņas /pers. B/ ziņas un piekrišanas, prettiesiski, caur logu ielīda mājā un paņēma garāžas atslēgu un automašīnas aizdedzes atslēgas. Realizējot savu noziedzīgo nodomu, /pers. A/ ar atslēgu atvēra garāžas durvju piekaramo atslēgu, tad atvēris garāžas durvis, iekāpa automašīnā VW Golf, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, iedarbināja automašīnas dzinēju un izbrauca no garāžas, bet neticis galā ar automašīnas vadību iebrauca šķērslī, bojājot to. Pēc sadursmes /pers. A/ izkāpa no automašīnas un aizgāja projām. /pers. B/ transportlīdzekļa zādzības rezultātā tika nodarīts 500,00 euro materiālais zaudējums.

Tādas /pers. A/ darbības pirmās instances tiesa kvalificēja atbilstoši Krimināllikuma 175.panta trešajai daļai (lietas 102.-103.lapa).

[1.2] /pers. A/ personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās izdarīja svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību) nelielā apmērā šādos apstākļos.

2020.gada 20.janvārī ap plkst.16.30 persona, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, un /pers. A/, abi atrodoties alkohola ietekmē, personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, veikalā "/Nosaukums A/" /adrese 2/, kopīgi īstenojot nodomu, kas vērsts uz svešas kustamas mantas nolaupīšanu, brīvi piekļūstot, no preču plauktiem slepeni paņēma SIA "/Nosaukums B/" piederošās preces kopā 29,83 euro vērtībā (pirmās instances tiesas spriedumā precīzi uzskatīta nolaupītās (nozagtās) manta).

Persona, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, un /pers. A/ paslēpa minētās preces personas, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, mugursomā un, nesamaksājot par tām, pagāja garām veikala kasei.

Tādas /pers. A/ darbības pirmās instances tiesa kvalificēja atbilstoši Krimināllikuma 180.panta pirmajai daļai.

[2] Ar Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts:

par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar piespiedu darbu uz 50 (piecdesmit) stundām;

par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 45 (četrdesmit piecām) dienām.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu, pēc noziedzīgo nodarījumu kopības, pilnīgi saskaitot piespriestos sodus, /pers. A/ noteikts sods – īslaicīga brīvības atņemšana uz 45 (četrdesmit piecām) dienām un piespiedu darbu uz 50 (piecdesmit) stundām.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta piekto daļu, šajā spriedumā noteiktajam sodam daļēji pievienots ar Daugavpils tiesas 2021.gada 21.jūnija spriedumu krimināllietā Nr.11240017720 piespriestais pamatsods - brīvības atņemšana un pilnīgi pievienots papildsods - probācijas uzraudzība, un galīgais sods /pers. A/ noteikts - brīvības atņemšana uz 11 (vienpadsmit) mēnešiem, piespiedu darbs uz 50 (piecdesmit) stundām un probācijas uzraudzība uz 2 (diviem) gadiem.

Noteikts soda izciešanas termiņa sākumu skaitīt no 2021.gada 22.jūlija, soda izciešanas termiņā ieskaitīt /pers. A/ pēc iepriekšējā sprieduma aizturēšanā pavadīto laiku no 2020.gada 17.jūlija pulksten 12.30 līdz 2020.gada 19.jūlija pulksten 11.30 (2 dienas) un daļēji izciesto brīvības atņemšanas sodu no 2021.gada 26.maija līdz 2021.gada 21.jūlijam (ieskaitot).

/pers. A/ piemērotie drošības līdzekļi - dzīvesvietas maiņas paziņošana, uzturēšanās noteiktā vietā, aizliegums izbraukt no valsts – grozīti uz apcietinājumu.

No /pers. A/ piedzīta cietušās SIA „/Nosaukums B/" labā pieteiktā mantiskā zaudējuma kompensācija 29,38 euro, nosakot termiņu - 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas - sprieduma labprātīgai izpildei daļā par kaitējuma kompensācijas atlīdzību.

/pers. A/ atbrīvots no apmaksas par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā 15 euro apmērā, apmaksu veicot no valsts līdzekļiem (lietas 2.sējuma 104.-105.lapa).

[3] Pirmās instances tiesā /pers. A/ apsūdzības krimināllieta tika iztiesāta, ievērojot Kriminālprocesa likuma 499.panta nosacījumus, neveicot pierādījumu pārbaudi lietā.

[4] Par Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza apsūdzētais /pers. A/. Apsūdzētais pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdz daļā par viņam piespriesto brīvības atņemšanas sodu uz 11 mēnešiem un par piespriesto papildsodu – probācijas uzraudzība uz 2 gadiem. Piedzītajai kompensācijai piekrīt. Lūdz izskatīt lietu rakstveida procesā un nodrošināt aizstāvi (lietas 2.sējuma 121., 131.lapa).

[5] Kriminālprocesa likuma 559.panta piektās daļas 2.punkta kārtībā par apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzību rakstveida viedokļus iesniedza Dienvidlatgales prokuratūras prokurors Alberts Plinta un aizstāve Lolita Vinogradova.

[5.1] Prokurors uzskata, ka Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija spriedums krimināllietā Nr. 11903019119 atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzība noraidāma.

Prokurora ieskatā, nosakot sodu, Daugavpils tiesa ir ievērojusi Krimināllikuma 46. panta otrās un trešās daļas nosacījumus, ņēma vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus, kā arī Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

Daugavpils tiesa, nosakot soda veidu izvērtēja apsūdzētā personību, izdarīto abu noziedzīgo nodarījumu raksturu: ka noziedzīgais nodarījums, kas paredzēts Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā ir smags noziegums un cietušajam tika nodarīts materiālais zaudējums 500,00 euro, kā arī Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījumus ir mazāk smags noziegums un cietušajam tika nodarīts materiālais zaudējums 29,83 euro.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu, tiesa par apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošo apstākli abos izdarītajos noziedzīgajos nodarījumos ir atzinusi apsūdzētā vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu, kā arī to, ka atzīstot vainu apsūdzētais lūdza neveikt pierādījumu pārbaudi, līdz ar to, izvēlējās vienkāršāko kriminālprocesa pabeigšanas veidu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 1.punktu, par apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošu apstākli atzina, ka noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu (attiecībā uz Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā izdarīto noziedzīgo nodarījumu) un saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 12.punktu, par apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošu apstākli tika atzīts tas, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts alkohola ietekmē (attiecībā uz Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā izdarīto noziedzīgo nodarījumu).

Tiesa, konstatējot apsūdzētā darbībās vienu atbildību mīkstinošo apstākli un divus atbildību pastiprinošos apstākļus, soda mēru /pers. A/ noteica tuvāk minimālajai attiecīgo likuma pantu sankciju robežai. Pie tam, tiesa, nosakot galīgo sodu, ir piemērojusi daļēju sodu saskaitīšanu, kas neapstrīdami ir labvēlīgāks apsūdzētajam (lietas 2.sējuma 147.lapa).

[5.2] Aizstāve uzskata, ka ir pamats apsūdzētā apelācijas sūdzības apmierināšanai. Lietas iztiesāšanā un pirmstiesas izmeklēšanā apsūdzētais pilnīgi atzina savu vainu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā un nožēloja to. Krimināllieta iztiesāta, neveicot pierādījumu pārbaudi, kas liecina par vainas atzīšanu un apsūdzētā sadarbību ar tiesu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 21.panta noteikumiem, kas ņemams vērā, nosakot sodu. Savukārt, galīgais sods, ņemot vērā Daugavpils tiesas 2021.gada 21.jūnija spriedumu, kas stājies spēkā 2021.gada 2.jūlijā, saskaitāms atbilstoši Krimināllikuma 51.panta pirmajai un 1.[1]daļai (lietas 2.sējuma 155.lapa).

[6] Kriminālprocesa likuma 559.panta piektās daļas 2.punkta kārtībā noraidījums tiesas sastāvam vai atsevišķam tiesnesim nav pieteikts.

Motīvu daļa

[7] Apelācijas instances tiesa saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 559.panta ceturtās daļas 3.punktu lietu iztiesā rakstveida procesā, jo apelācijas kārtībā spriedums pārsūdzēts par piespriestā soda mīkstināšanu, pirmās instances tiesā lieta iztiesāta bez pierādījumu pārbaudes saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta nosacījumiem un piespriestais sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu, kas ilgāka par pieciem gadiem.

Saskaņa ar Kriminālprocesa likuma 561.[1]pantā noteikto, izskatot apelācijas sūdzības un protestu rakstveida procesā, lietu izskata pēc lietā esošajiem materiāliem, ievērojot apelācijas instances tiesas kompetenci.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izmeklēšana un tiesas debates apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros, kurus nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad apelācijas instances tiesai rodas šaubas par pirmās instances tiesas konstatēto apsūdzētā, dalībnieku vai līdzdalībnieku vainu vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem.

Tādejādi Latgales apgabaltiesa saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 559.panta ceturtās daļas 3.punktu lietu iztiesā rakstveida procesā, jo apelācijas kārtībā spriedums pārsūdzēts par piespriestā soda mīkstināšanu, pirmās instances tiesā lieta iztiesāta bez pierādījumu pārbaudes saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta nosacījumiem un piespriestais sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu, kas ilgāka par pieciem gadiem. Tāpēc, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmās daļas nosacījumiem, apelācijas instances tiesa iztiesā lietu apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzībā izteikto prasību apjomā un ietvaros, tas ir, daļā par viņam piespriesto sodu.

[8] Apelācijas instances tiesa atzīst, ka Daugavpils tiesa, iztiesājot /pers. A/ kriminālprocesu, pamatoti un atbilstoši Kriminālprocesa likuma 499.panta nosacījumiem, pieņēmusi lēmumu par pierādījumu pārbaudes neizdarīšanu. Pēc lietas materiālu pārbaudes apelācijas instances tiesai nerodas šaubas par apsūdzētā /pers. A/ vainīgumu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā un 180.panta pirmajā daļā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, par viņa darbību juridiskās kvalifikācijas pareizību un par tiesas konstatētajiem apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošiem apstākļiem attiecībā uz Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu - noziedzīgo nodarījumu recidīvs un noziedzīgs nodarījums izdarīts alkohola ietekmē.

[9] Novērtējusi apsūdzētā /pers. A/ apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, pārbaudījusi pierādījumus lietā, ņemot vērā prokurora A.Plintas un aizstāves L.Vinogradovas rakstveidā paustos viedokļus, apelācijas instances tiesa atzīst, ka apsūdzētā apelācijas sūdzība apmierināma daļā un pirmās instances tiesas spriedums atceļams daļā par apsūdzētajam /pers. A/ noteikto sodu par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par soda noteikšanu viņam pēc noziedzīgo nodarījumu kopības saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu, par galīgā soda noteikšanu pamatojoties uz Krimināllikuma 50.panta piekto daļu un daļā par brīvības atņemšanas termiņa sākuma skaitīšanu no 2021.gada 22.jūlija.

[10] Latgales apgabaltiesa norāda, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajai daļai tiesas nolēmumam jābūt tiesiskam un pamatotam.

Kriminālprocesa likuma 512.panta pirmā daļa noteic, ka tiesa, taisot spriedumu, pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām.

Savukārt, Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas 6.punkts noteic, ka notiesājoša sprieduma motīvu daļā tiesa norāda motīvus par konkrētā soda piemērošanu.

Tiesai ir pienākums noteikt vainīgajai personai tiesisku, pamatotu un taisnīgu sodu saskaņā ar Krimināllikuma 46.pantā norādītajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem, ievērojot Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

[11] Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija sprieduma motīvu daļā norādīts, ka tiesa, nosakot sodu apsūdzētajam, saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta otro un trešo daļu, ņem vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību, atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus, kā arī Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

Tā, pirmās instances tiesas spriedumā norādīts, ka konstatētas šādas apsūdzētā /pers. A/ personību raksturojošas ziņas - dzimis /datums/, Krāslavā, ar pamatizglītību, neprecējies, nestrādā, uz noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas brīdi "nebija netiesāts".

Spriedumā norādīts, ka, nosakot soda mēru, tiek ņemtas vērā gan sabiedrības, gan apsūdzētā /pers. A/ intereses, kā arī, ka, nosakot soda veidu un mēru apsūdzētajam, pirmās instances tiesa ņem vērā izdarīto noziedzīgo nodarījumu raksturu – Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētais noziedzīgs nodarījumus ir vērsts pret īpašumu, proti, noziedzīgs nodarījums izdarīts slepeni nolaupot svešu transportlīdzekli, izdarīja smagu noziegumu, cietušajam nodarīts materiālais zaudējums, taču cietušais šo kompensāciju nepieteica. Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētais noziedzīgs nodarījumus ir vērsts pret īpašumu, proti, noziedzīgs nodarījums izdarīts slepeni nolaupot svešu kustamu mantu nelielā apmērā personu grupā pēc

iepriekšējas vienošanās, izdarīja mazāk smagu noziegumu un cietušajam tika nodarīts materiālais zaudējums, kas nav atlīdzināts.

Daugavpils tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu, konstatēja apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli abos izdarītajos noziedzīgajos nodarījumos - vainas atzīšana un izdarītā nožēlošana, arī tas, ka atzīstot vainu viņš lūdza neveikt pierādījumu pārbaudi, līdz ar to, izvēlējās vienkāršāko kriminālprocesa pabeigšanas veidu.

Attiecībā uz Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā izdarīto noziedzīgo nodarījumu Daugavpils tiesa atzina, ka konstatējams Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 1.punktā norādītais atbildību pastiprinošs apstāklis - noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu - un Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 12.punktā norādītais atbildību pastiprinošs apstāklis - noziedzīgais nodarījums izdarīts alkohola ietekmē.

Tāpat pirmās instances tiesa atzina, ka saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta trešo daļu, konstatējot apsūdzētā darbībās vienu atbildību mīkstinošo apstākli un divus atbildību pastiprinošos apstākļus, kā arī ņemot vērā apstākli, ka apsūdzētais izmantoja Kriminālprocesa likuma 21.panta otrās daļas 1.punktā paredzētās tiesības uz sadarbību, kura izpaudusies vienkāršāka procesa veida izvēlē, soda mērs /pers. A/ nosakāms tuvāk minimālajai attiecīgo likuma pantu sankciju robežai.

Bez tam Daugavpils tiesa atzina, ka par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu /pers. A/ ir nosakāms soda veids - īslaicīga brīvības atņemšana, jo /pers. A/ izdarot šo noziedzīgo nodarījumu, tika konstatēti divi atbildību pastiprinoši apstākļi, un ar šādu sodu tiks sasniegts soda mērķis. Savukārt, par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu nosakāms sods piespiedu darbu veidā, jo šajā izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā netika konstatēti atbildību pastiprinošie apstākļi. Norādīts, ka tiesnesis nav guvis arī pārliecību, ka /pers. A/ neizdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu, līdz ar to, viņš ir īslaicīgi izolējams no sabiedrības un tādējādi, piespriestie sodi būs samērīgi nodarītajam vienam mazāk smagam noziegumam, vienam smagam noziegumam un tiesneša ieskatā sasniegts soda mērķi.

Tādejādi apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instance tiesa, nosakot sodu apsūdzētajam, atsaucās uz Krimināllikuma 46.pantu, taču faktiski nav ievērojusi Krimināllikuma 46.pantā reglamentētos soda noteikšanas vispārīgos principus un lietā konstatētos apstākļus, kas ņemamai vērā, nosakot sodu.

[12] Krimināllikuma 35.pantā ir noteikts soda jēdziens un tā mērķis. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu Krimināllikumā paredzētais sods ir piespiedu līdzeklis, ko personai, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, šā likuma ietvaros valsts vārdā piesprież tiesa vai likumā paredzētajos gadījumos nosaka prokurors, sastādot priekšrakstu par sodu. Šā panta otrajā daļā ir noteikts soda mērķis: 1) aizsargāt sabiedrības drošību; 2) atjaunot taisnīgumu; 3) sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu; 4) resocializēt sodīto personu; 5) panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Krimināllikuma 46.pantā definēti soda noteikšanas vispārīgie principi jeb pamatprasības, kas obligāti ņemamas vērā, nosakot sodu katrā konkrētajā gadījumā, neatkarīgi no konkrētas krimināllietas specifikas un īpatnībām.

Krimināllikuma 46.panta pirmā daļa reglamentē, ka sodu nosaka tādā apmērā, kādu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu paredz šā likuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcija, ievērojot šā likuma Vispārīgās daļas noteikumus.

Apsūdzētā /pers. A/ izdarītais noziedzīgais nodarījums, kas paredzēts Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā, saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta ceturto daļu klasificējams kā smags noziegums, kas apdraudēja cietušā mantiskās intereses. Krimināllikuma 175.panta trešās daļas sankcija paredz brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai naudas sodu.

Apsūdzētā /pers. A/ izdarītais noziedzīgais nodarījums, kas paredzēts Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā, saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta trešo daļu klasificējams kā mazāk smags noziegums, kas apdraudēja cietušā mantiskās intereses. Šī panta sankcija paredz brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai piespiedu darbu, vai naudas sodu.

Krimināllikuma 46.panta otrā daļa noteic, ka, nosakot soda veidu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī vainīgā personību.

Turklāt šajā tiesību normā paredzēto soda veidu ietekmējošo apstākļu uzskaitījums ir izsmeļošs un paplašināti nav tulkojams (piem., Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2017.gada 27.septembra lēmumā lietā Nr.SKK-449/201 (krimināllieta Nr. 11130032516)).

Savukārt Krimināllikuma 46.panta trešā daļa noteic, ka, nosakot soda mēru, ņem vērā atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Bez tam jāņem vērā, ka faktorus, kas ņemami vērā pie soda noteikšanas, likumdevējs ir izkārtojis noteiktā secībā, un tādā kārtībā tie arī ir izvērtējami: sākotnēji, nosakot soda veidu, izvērtējams izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturs un kaitējums, bet pēc tam izvērtējama noziedzīgā nodarījuma izdarītāja personība; savukārt, nosakot soda mēru, jāņem vērā atbildību ietekmējošie apstākļi – atbildību mīkstinošie apstākļi, kas noteikti Krimināllikuma 47.pantā, un atbildību pastiprinošie apstākļi, kas noteikti Krimināllikuma 48.pantā. Turklāt iepriekš minētie faktori ir nodalāmi un analizējami patstāvīgi, nepieļaujot to nepamatotu attiecināšanu uz kādu no šiem izvēlētajiem kritērijiem vai arī viena un tā paša apstākļa ņemšana vērā vairākkārt.

Latgales apgabaltiesa atzīst, ka Daugavpils tiesa spriedumā pareizi konstatēja apsūdzētā /pers. A/ izdarīto noziedzīgo nodarījumu raksturu un kaitējumu, proti, ka Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētais noziedzīgs nodarījumus ir smags noziegums, kas vērsts pret īpašumu, izdarīts, slepeni nolaupot svešu transportlīdzekli, kā rezultātā cietušajam nodarīts materiālais zaudējums, taču cietušais šo kompensāciju nepieteica. Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētais noziedzīgs nodarījumus ir mazāk smags noziegums, kas vērsts pret īpašumu, izdarīts, slepeni nolaupot svešu kustamu mantu nelielā apmērā personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, kā rezultātā cietušajam nodarīts materiālais zaudējums, kas nav atlīdzināts.

Taču tai pat laikā apelācijas instances tiesa atzīst, ka Daugavpils tiesa jau iepriekš norādītos apstākļus, kas ietekmē soda veida noteikšanu (noziedzīgo nodarījumu raksturs un kaitējums), nepamatoti attiecināja arī uz soda mēra noteikšanu, ko Krimināllikuma 46.panta trešā daļa neparedz.

Tiesību teorijā skaidrots, ka, nosakot soda veidu, jāņem vērā vainīgā personība, kas ir svarīgākā sastāvdaļa soda individualizācijā, savukārt soda individualizācijas princips ir cieši saistīts ar taisnīguma principu. Krimināltiesiska nozīme personības izvērtēšanas procesā ir ziņām, kas skar četrus cilvēka dzīves un darbības aspektus: 1) fizisko stāvokli, 2) psihisko stāvokli, 3) sociālo statusu un 4) tiesisko statusu, un to izvērtēšana ļauj, no vienas puses, noskaidrot personas noziedzīgās uzvedības cēloņus, tās noziedzīgo tieksmju stabilitāti, bet, no otras puses, noteikt maksimāli lietderīgo soda veidu, lai sasniegtu tā mērķi. No tiesību teorijā skaidrotā izriet, ka personas tiesisko statusu nosaka personas likumpaklausība vai, tieši pretēji, iepriekšējā kriminālā pagātne, kas veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu un kas var tikt atzīts par atbildību pastiprinošu apstākli. Taču būtiski nodalīt tādas ziņas par apsūdzēto, kas raksturo viņu kā cilvēku - personu, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, no tādiem personību raksturojošiem datiem, kurus likumdevējs atzinis par atbildību mīkstinošiem vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem (U.Krastiņš, V.Liholaja. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII^2 nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 197., 198.lapa).

Daugavpils tiesa konstatēja šādas apsūdzēto /pers. A/ raksturojošās ziņas: dzimis /datums/Krāslavā, ar pamatizglītību, neprecējies, nestrādā, uz noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas brīdi "nebija netiesāts".

Latgales apgabaltiesa no lietas materiālos un Tiesu informatīvajā sistēmā esošām ziņām par personas kriminālprocesiem konstatē, ka /pers. A/ uz Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdi (izdarīts 2019.gada 17.septembrī ap plkst.22.00) iepriekš nebija kriminālsodīts. Savukārt, uz Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdi (izdarīts 2020.gada 20.janvārī ap plkst.16.30) /pers. A/ bija kriminālsodīts ar Rēzeknes prokuratūras prokurores 2019.gada 27.decembra priekšrakstu par sodu

krimināllietā Nr.11240014019 pēc Krimināllikuma 130.panta otrās daļas ar piespiedu darbu uz 60 stundām, priekšraksts par sodu stājies spēkā 2020.gada 17.janvārī un sodāmība nebija dzēsta atbilstoši Krimināllikuma 63.panta nosacījumiem.

No pirmās instances tiesas spriedumā norādītajām /pers. A/ raksturojošām ziņām, proti, uz noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas brīdi /pers. A/ "nebija netiesāts", nav skaidri saprotams, kādu personas tiesisko statusu pirmās instances tiesa ir konstatējusi un vai, nosakot soda veidu apsūdzētajam, ņēmusi vērā ziņas par to, ka viņš Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīja, būdams kriminālsodīts, un ka uz Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma brīdi viņš nebija kriminālsodīts.

Par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta mazāk smaga nozieguma izdarīšanu pirmās instances tiesa atzina, ka apsūdzētajam nosakāms soda veids - īslaicīga brīvības atņemšana. Pirmās instances tiesa norādīja, ka /pers. A/, izdarot šo noziedzīgo nodarījumu, tika konstatēti divi atbildību pastiprinoši apstākļi, un ar šādu sodu tiks sasniegts soda mērķis.

Krimināllikuma 46.panta ceturtā daļa noteic, ka brīvības atņemšanas sodu par kriminālpārkāpumu un mazāk smagu noziegumu piemēro, ja soda mērķis nav sasniedzams, nosakot kādu no attiecīgā panta sankcijā paredzētajiem vieglāka soda veidiem.

Tādejādi Latgales apgabaltiesa atzīst, ka brīvības atņemšanas soda noteikšana apsūdzētajam /pers. A/ par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta mazāk smaga nozieguma izdarīšanu nav argumentēta, it īpaši ņemot vērā Krimināllikuma 46.panta ceturtās daļas nosacījumus. Savukārt apelācijas instances tiesa nevar argumentēt brīvības atņemšanas soda noteikšanu, ja to nebija darījusi pirmās instances tiesa, jo tādejādi tiks pasliktināts apsūdzētā stāvoklis un pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību. Taču apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības un, atceļot pirmās instances tiesas spriedumu šajā daļā un pieņemot jaunu spriedumu, var novērst konstatēto Krimināllikuma 46.panta pārkāpumu, un par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu apsūdzētajam /pers. A/ noteikt attiecīgā panta sankcijā paredzētu vieglāku sodu piespiedu darba veidā, tādā veidā nepasliktinot apsūdzētā /pers. A/ stāvokli.

Apelācijas instances tiesas ieskatā šāds soda veids sasniegs arī Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi – aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, resocializēt sodīto personu un panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Apgabaltiesas ieskatā tieši šāda soda veida piemērošana var garantēt apsūdzētā attieksmes mainīšanu pret likumos noteikto aizliegumu un tiesas spriedumā noteikto pienākumu ievērošanu un sabiedrības tiesību aizsardzību. Ar soda piemērošanu apsūdzētajam ir jāpanāk viņa atturēšana no noziedzīgu darbību atkārtotas izdarīšanas, kā arī jāpanāk, lai apsūdzētais apzinās, ka sods ir nenovēršams par katru noziedzīgo darbību un nosakāmā soda smagums ir atkarīgs tikai un vienīgi no paša apsūdzētā izvēlētā uzvedības modeļa.

Apelācijas instances tiesa, izlemjot jautājumu par apsūdzētajam /pers. A/ nosakāmā soda mēru - piespiedu darba ilgumu, ņem vērā viņa atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Apelācijas instances tiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa pamatoti konstatēja, ka /pers. A/ atzina savu vainu un izdarīto nožēloja, kas saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu atzīstams par /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli. Latgales apgabaltiesa, tāpat kā pirmās instances tiesa, konstatē apsūdzētajam /pers. A/ divus atbildību pastiprinošos apstākļus, kas paredzēti Krimināllikuma 48.panta 1. un 12.punktā, - noziedzīgie nodarījumi veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu un noziedzīgie nodarījumi izdarīti alkohola ietekmē.

Tāpat apelācijas instances tiesa, nosakot sodu, ņem vērā, ka /pers. A/ izvēlējās vienkāršāko procesa veidu un lūdza neveikt pierādījumu pārbaudi lietā.

Ņemot vērā Krimināllikuma 46.panta trešās daļās nosacījumus, ka soda mēru ietekmē atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi, un Krimināllikuma 40.panta pirmajā daļā noteikto, ka piespiedu darbs kā pamatsods nosakāms no četrdesmit līdz divsimt astoņdesmit stundām, apelācijas instances tiesa atzīst, ka par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēta mazāk smaga nozieguma izdarīšanu /pers. A/ nosakāms piespiedu darbs tuvāk Krimināllikuma 40.panta pirmajā daļā paredzētā minimālā piespiedu darba ilgumam, proti, 70 piespiedu darba stundas. Apelācijas instances tiesas ieskatā šāds sods ir samērīgs, atbilst apsūdzētā personībai, izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam un lietā konstatētajiem viņa atbildību ietekmējošiem apstākļiem, turklāt atbildību pastiprinoša apstākļa esamība ir pamats bargāka soda noteikšanai, nekā gadījumā, ja tāds nebūtu konstatēts.

Pārbaudot pirmās instances tiesas spriedumu daļā par /pers. A/ noteikto sodu par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, apelācijas instance konstatē, ka, nosakot gan soda veidu, gan mēru, pirmās instances tiesa ņēma vērā noziedzīga nodarījuma raksturu, kaitējumu un ziņas par apsūdzētā personību (jau iepriekš atreferēts apgabaltiesas spriedumā).

Latgales apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta otro daļu pamatoti konstatēja vienu apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli, kā arī, ka, atzīstot vainu, viņš lūdza neveikt pierādījumu pārbaudi, līdz ar to, izvēlējās vienkāršāko kriminālprocesa pabeigšanas veidu.

No Daugavpils tiesas sprieduma redzams, ka, argumentējot soda veida - piespiedu darbs – noteikšanu par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu, pirmās instances tiesa ņēma vērā, ka šajā izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā netika konstatēti atbildību pastiprinošie apstākļi. Norādīja, ka sods nosakāms tuvāk minimālajai attiecīgo likuma pantu sankciju robežai.

Pamatojoties uz norādīto, Latgales apgabaltiesa atzīst, ka Daugavpils tiesa, nosakot sodu apsūdzētajam /pers. A/ par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, nav argumentējusi konkrētā soda piemērošanu, tādejādi pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas 6.punktu, kas noteic, ka notiesājoša sprieduma motīvu daļā tiesa norāda motīvus par konkrētā soda piemērošanu, ka arī nav ievērojusi Krimināllikuma 46.panta otrās un trešās daļas nosacījumus un Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

Savukārt apelācijas instances tiesa nevar argumentēt soda noteikšanu un konstatēt lietā apstākļus, ko nebija konstatējusi pirmās instances tiesa, jo tādejādi nepamatoti tiks pasliktināts apsūdzētā stāvoklis. Latgales apgabaltiesa ņem vērā Kriminālprocesa likuma 565.panta ceturtajā daļā noteikto, ka apelācijas instances tiesa var atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par sodu, nosakot smagāku sodu, pamatojoties tikai uz prokurora protestu vai cietušā sūdzību. Tādēļ, ņemot vērā, ka pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzējis apsūdzētais, apelācijas instances tiesa nevar pasliktināt apsūdzētā stāvokli. Līdz ar to šajā daļā pirmās instances tiesas spriedums par apsūdzētajam /pers. A/ par Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu noteiktais sods – piespiedu darbs uz 50 stundām atstājams negrozīts.

[13] Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmajā daļā noteikto, ja persona izdarījusi vairākus patstāvīgus noziedzīgus nodarījumus, tiesa, taisot spriedumu, nosaka sodu atsevišķi par katru noziedzīgu nodarījumu. Šajā gadījumā galīgais sods nosakāms pēc noziedzīgu nodarījumu kopības, ietverot vieglāko sodu smagākajā vai arī pilnīgi vai daļēji saskaitot piespriestos sodus. Šā panta trešā daļa paredz, ja vismaz viens noziedzīgais nodarījums, kas veido noziedzīgu nodarījumu kopību, ir smags vai sevišķi smags noziegums, galīgais sods tiek noteikts, pilnīgi vai daļēji saskaitot piespriestos sodus.

Turklāt Krimināllikuma 50.panta piektā daļa paredz, ka tādā pašā kārtībā tiesa nosaka sodu, ja pēc sprieduma spēkā stāšanās konstatēts, ka persona vainīga vēl citā noziedzīgā nodarījumā, ko tā izdarījusi pirms sprieduma spēkā stāšanās pirmajā lietā. Šajā gadījumā soda laikā ieskaitāms sods, kas pilnīgi vai daļēji jau izciests pēc pirmā sprieduma.

Savukārt Krimināllikuma 52.panta 2.[1]daļa noteic, ja par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem vienā spriedumā vai pēc vairākiem spriedumiem ir piespriesti pamatsodi — piespiedu darbs un brīvības atņemšana, kuras termiņš kopā nepārsniedz trīs gadus, tad sodu — piespiedu darbs — izpilda patstāvīgi. Šādos gadījumos piespiedu darba izpildi uzsāk pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, bet nosacītas notiesāšanas gadījumā — uzreiz pēc

sprieduma spēkā stāšanās.

Ņemot vērā Krimināllikuma 50.panta pirmās un trešās daļas nosacījumus, to, ka apsūdzētais izdarījis vienu mazāk smagu noziegumu, kas paredzēts Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā, un vienu smagu noziegumu, kas paredzēts Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā, Latgales apgabaltiesa uzskata, ka pēc noziedzīgu nodarījumu kopības sods /pers. A/ nosakāms, daļēji saskaitot piespriestos sodus, – 100 piespiedu darba stundas. Šajā gadījumā tas ir labvēlīgākais piespriesto sodu saskaitīšanas princips, kas paredzēts Krimināllikuma 50.panta trešajā daļā.

No lietas materiālos un Tiesu informatīvajā sistēmā esošām ziņām par personas kriminālprocesiem redzams, ka /pers. A/ ar Daugavpils tiesas 2021.gada 21.jūnija spriedumu krimināprocesā Nr. 11240017720 atzīts par vainīgu Krimināllikuma 176.panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 10 (desmit) mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 2 (diviem) gadiem. Nolēmums stājies spēkā 2021.gada 2.jūlijā.

Līdz ar to, atbilstoši Krimināllikuma 50.panta piektajā daļā noteiktajam un ievērojot Krimināllikuma 52.panta 2.[1]daļas nosacījumus, šajā spriedumā noteiktajam sodam pilnīgi pievienojams pamatsods - brīvības atņemšana - un papildsods - probācijas uzraudzība, kas /pers. A/ noteikti ar Daugavpils tiesas 2021.gada 21.jūnija spriedumu krimināllietā Nr.11240017720, un galīgais sods /pers. A/ nosakāms - piespiedu darbu uz 100 (viens simts) stundām, brīvības atņemšana uz 10 (desmit) mēnešiem un probācijas uzraudzība uz 2 (diviem) gadiem.

Latgales apgabaltiesas ieskatā tāds noteiktais galīgais sods /pers. A/ ir samērīgs, atbilst apsūdzētā personībai, izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un lietā konstatētajiem viņa atbildību ietekmējošiem apstākļiem.

Bez tam, ņemot vērā Krimināllikuma 50.panta piektajā daļā noteikto, un saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto un piekto daļu, /pers. A/ soda izciešanas termiņā ieskaitāms pēc iepriekšējā sprieduma aizturēšanā pavadītais laiks no 2020.gada 17.jūlija pulksten 12.30 līdz 2020.gada 19.jūlija pulksten 11.30 (2 dienas) un daļēji izciestais brīvības atņemšanas sods no 2021.gada 26.maija līdz 2021.gada 14.decembrim (ieskaitot), kā arī nosakāms, ka brīvības atņemšanas soda izciešanas termiņu skaitīt no 2021.gada 15.decembra.

[14] Apelācijas sūdzības iesniedzējs norādījis, ka nepiekrīt noteiktajam papildsodam – probācijas uzraudzība uz 2 gadiem. Ņemot vērā, ka šo papildsodu noteikusi Daugavpils tiesa 2021.gada 21.jūnija spriedumā krimināllietā Nr.11240017720 un šis nolēmums stājies spēkā 2021.gada 2.jūlijā, apelācijas instances tiesai nav tiesiska pamata vērtēt citā krimināllietā piemērotā papildsoda pamatotību. Apelācijas instances tiesa šo noteikto papildsodu ņem vērā atbilstoši Krimināllikuma 50.panta piektajā daļā noteiktajam, nosakot galīgo sodu pēc noziedzīgo nodarījumu kopības.

[15] Aizstāve rakstveida viedoklī norādīja, ka galīgais sods /pers. A/ nosakāms atbilstoši Krimināllikuma 51.panta pirmajai un 1.[1]daļai.

Latgales apgabaltiesa vērš uzmanību, ka Krimināllikuma 51.pantā reglamentēto soda noteikšanas kārtību piemēro gadījumā, ja notiesātais pēc sprieduma, kas atbilstoši panta ceturtajā daļā norādītajam šā panta izpratnē ir arī prokurora priekšraksts par sodu, spēkā stāšanās, bet pirms pilnīgas soda izciešanas izdarījis jaunu noziegumu.

Kā jau tika norādīts apelācijas instances nolēmumā, /pers. A/ ar Daugavpils tiesas 2021.gada 21.jūnija spriedumu krimināprocesā Nr.11240017720 atzīts par vainīgu un sodīts par Krimināllikuma 176.panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, nolēmums šajā lietā stājies spēkā 2021.gada 2.jūlijā. Savukārt šajā krimināllietā inkriminētos noziedzīgos nodarījumus /pers. A/ ir izdarījis vēl pirms sprieduma taisīšanas un spēkā stāšanās krimināllietā Nr.11240017720. Līdz ar to apelācijas instances tiesa uzskata par nepamatotu aizstāves lūgumu, jo nekonstatē apstākļus galīgā soda noteikšanai, lai piemērotu Krimināllikuma 51.panta nosacījumus.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta 1[1].daļas 2.punktu, Latgales apgabaltiesa

n o s p r i e d a

atcelt Daugavpils tiesas 2021.gada 22.jūlija spriedumu daļā par /pers. A/ noteikto sodu par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, par soda noteikšanu viņam pēc noziedzīgo nodarījumu kopības saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu, par galīgā soda noteikšanu pamatojoties uz Krimināllikuma 50.panta piekto daļu un daļā par brīvības atņemšanas termiņa sākuma skaitīšanu no 2021.gada 22.jūlija.

Taisot atceltajā daļā jaunu spriedumu, /pers. A/ par Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sodīt ar piespiedu darbu uz 70 (septiņdesmit) stundām.

Pamatojoties uz Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu, noteikt /pers. A/ sodu pēc noziedzīgo nodarījumu kopības, piespriestos sodus daļēji saskaitot, - piespiedu darbs uz 100 (viens simts) stundām.

Pamatojoties uz Krimināllikuma 50.panta piekto daļu, šim sodam pilnīgi pievienot pamatsodu brīvības atņemšanu un papildsodu probācijas uzraudzību, kas /pers. A/ noteikts ar Daugavpils tiesas 2021.gada 21.jūnija spriedumu krimināllietā Nr.11240017720, un galīgo sodu /pers. A/ noteikt - piespiedu darbu uz 100 (viens simts) stundām, brīvības atņemšanu uz 10 (desmit) mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 2 (diviem) gadiem.

Brīvības atņemšanas soda izciešanas termiņu skaitīt no 2021.gada 15.decembra.

Ieskaitīt soda izciešanas termiņā /pers. A/ pēc iepriekšējā sprieduma aizturēšanā pavadīto laiku no 2020.gada 17.jūlija pulksten 12.30 līdz 2020.gada 19.jūlija pulksten 11.30 (2 dienas) un daļēji izciesto brīvības atņemšanas sodu no 2021.gada 26.maija līdz 2021.gada 14.decembrim ieskaitot.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Pilns apelācijas instances tiesas nolēmums Latgales apgabaltiesas kancelejā būs pieejams 2021.gada 28.decembrī un to var pārsūdzēt desmit dienu laikā Augstākajā tiesā par kasācijas iemesliem, kas norādīti Kriminālprocesa likuma 574.un 575.pantā, kasācijas sūdzību vai protestu iesniedzot Latgales apgabaltiesā.

Tiesnesis–referents J.Vasiļkovskis

Tiesneši I.Raciņš

D.Skudra